44 րդ ՏԱՐԻ — ԻԶՄԻՐ ՇԱԲԱԹ 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1883 — ԹԻՒ 1226

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

Հատը 3 մէթալիք Իզմիրի մէջ | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Դուրսերը 4 մէթալիք հատը

Ց. Գ. ՍԱՀԱԿԵԱՆ
Համաբաւու—Տնօրէն

ՏԱՐԵԳԻՆ ԿԱՆԽԻԿ

ԻԶՄԻՐ	Օսմ. ոսկի	1
ԴՈՒՐՍԸ. . . .	Մէճիտիյէ	6
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐ .	Ֆրանք	25

ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՆ

5	դրուշ տողը	ՄԻԿ ԱՆԳԱՄ
2	դրուշ	ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ
60	վարա . . .	ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

Գ. Գ. ՊԱԼԹԱԶԱՐԵԱՆ
Հիմնադիր

Խ. ԴԵՐՁԱԿԵԱՆ, կը տնօրինէ բաժանորդագրութեան եւ ծանուցման վերաբերեալ բոլոր գործերը։ ուոյիյէ—Պէտէսթէն

Որ եւ է գրութիւն, յօդուած կամ նամակ, որ ուղղակի ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆ կը վերաբերի, տնօրէնին կը ղրկուի։ Սեվրի խան թիւ 17

ԻԶՄԻՐ

—

Շաբաթ, 17/29 Սեպտեմբեր

Գաւառիս կառավարիչ Վսեմ. Հաճի Նաշիտ փաշա, որ շաբաթէ մը ի վեր Սարուխանի Սանճագին զանազան քաղաքներն այցելութեան գացած էր, հինգշաբթի օր քաղաքս վերադարձաւ։ Իրեն կ'ընկերանար մեր վիլայէթին Մէքքաւպճի Հիւսէյին էֆէնտի։

—

Շաբթուս մէջ հոսած անձրեւները, որք մինչեւ այսօր կը շարունակեն, կրկին մեծ վնասներ հասցուցին երկրագործութեան, մանաւորապէս չամիչներուն։ Այսպէս, կ'պատմուի թէ, Վուրլայի մէջ 15 հազար օխայի չափ չամիչ թրջուած են։ Իսկ Փունար-Պաշիի կողմերը չամիչով լեցուն բազմաթիւ տոպրակներ առեր-տարեր է հեղեղը։ Ուրիշ տեղեր ալ կան վնասներ բայց համեմատաբար քիչ են։

—

Սարայքէոյի գայմագամ Ռէշմալ էֆէնտի, Ֆոչայի գայմագամ կոչուած է։

—

Տէնիզլիի գայմագամ Ահմէտ Նուրի էֆէնտի, Սարայ քէոյի գայմագամ կոչուած է։

— Շաբթուս մէջ կրկին հրդեհ ծագեցաւ Սպարթալեան ֆէրխանէի մէջ, բայց շուտով կարելի եղաւ զսպել։ 250 ոսկի վնաս կը հաշուուի։

—

Կէօղ-թէփէ գիւղակին մէջ քսանմետրի ոճրագործութիւն մը տեղի ունեցաւ երէկշաբթի դիշեր։

Զարագործները տուն մը կոխելով, ուր կը գտնուէին Պ. Լօրէնձօ և Պ. Բանաեօթ Ֆօքլուճալը, հրացանի հարուածներ կը պարպեն ասոնց վրայ և կը սպաննեն։ Կը սուի թէ վրէժխնդրութիւնն է այս եղեռնագործութեան շարժառիթը։

—

Զրոյց կայ թէ, Միտիլլիի կառավարիչ Վսեմ. Բէմալ Պէյ, Սուրիոյ վիլայէթին ընդհանուր կառավարիչ պիտի կոչուի։

—

Մէնէմէնէն կը գրեն մեզ Սեպտ. 15 թուականաւ.

Վիլայէթիս ընդհանուր կառավարիչ Վսեմ. Հաճի Նաշիտ փաշա այս առաւօտ քաղաքս հասաւ, Աշչէհիրէն յատկապէս Նորին վսեմութեան համար ճանապարհ ելլող կառախումբով։ Հասած միջոցին անմիջապէս կառավարութեան դուռը գնաց և բոլոր պաշտօնեաները իր քով կանչելով հարկ եղած կէտերու վերայ տեղեկութիւններ և բացատրութիւններ պահանջեց։ Վարչական ժողովոյ անդամոց բաւական հարցումներ ըրաւ, վիճակիս իշխանութեանց պաշտօնեաներուն, ընակչաց կացութեան, և երկրագործութեան ինչ վիճակի մէջ ըլլալուն վրայ։ Հարցուց նաեւ թէ, աւազակութիւններ կը պատահի՞ն արդեօք հոս ժողովոյ անդամք Նորին վսեմութեան հարցումներուն դոհացուցիչ պատասխաններ տուին, մանաւանդ աւազակութեանց մասին յայտնեցին թէ, թէ եւ ժամանակաւ երբեմն կը պատահէին, բայց Նորին վսեմութեան գաւառիս կառավարչութեան ղեկը իմաստորէն ձեռքն առնելէ ի վեր ամենեւին աւազակութեան դէպ մը չէ պատահած։

Յետոյ Նորին վսեմութիւնը յորդորը կարդաց որ փողոցներու մաքրութեան հոգ տանին, և գիշերը գոնէ քաղաքին կարեւոր կէտերուն մէջ լապտեր վառեն, նոյնպէս փայտի տանին գոնէ կայարանին առջեւ ընդարձակ միջնուղի մը շինել և այլն։

Կը յուսանք որ Նորին վսեմութեան հրամաններն ու յորդորները ազդեցութիւն ընելով տեղւոյս իշխանութիւնք կը փութան իրականացման ձեռնարկելու, վաղնչի իրօք անհրաժեշտ է որ այսքան թերութիւններ կենան Իզմիրի մծակի գիւղաքաղաքի մէջ։

Այնուհետեւ Ն. Վսեմութիւնը բոլոր պաշտօնէից սենեակներն այցելելով, անոնց գործոյ ուղղութիւնները աչքէ անցուց։ Ապա այցելեց բանտը և բոլոր բանտարկեալները քննեց, դի մի գուցէ յանիրաւի և առանց դատապարտութեանբանտարկողներ գտնուին։ Այցելեց առօտանորդի արոց վարչութեան, Ռիւշտիէ դպրոցին, և կրկին կառավարութեան դուռը վերադառնալով, բոլոր պաշտօնէից հարկ և պատշաճ եղած հրահանգներն ուղղեցին։

Ցեղոյս Հայ հասարակութենէն ոմանք ժամանակէ մ'իվեր դիտողութիւններ և դատողութիւններ կընեն եղէր լրագրոյս նորոգ հրատարակութեան և խմբագրութեան նկատմամբ։ Շա՛տ իրաւացի են ամեն ոք աղատ է դիտողութիւն և դատողութիւններ ընել իր խելքին հասածին չափ, սակայն կէտ մը կայ որ դժբաղդաբար վրիպած է իրենց ուշադրութենէն։ Այսինքն ազատութիւն ունին՝ միմիայն լրագրի մը յայտնած կարծեաց վրայ դիտողութիւններ ընել, աւնոր կարծեաց հաւանիլ կամ չհաւանիլ, սխալ կամ ուղիղ արտայայտութիւն է ըսել այլն, և եթէ կուզեն՝ քննադատել մանրայ միջոցաւ։ Բայց ծանրախոհութիւնն ու ազատութեան սկզբունքն ամենեւին չեն ներեր մեկումը որ՝ որեւէ լրագրի մը խմբագրութեան կամ անօրինութեան հարցոյ յուցնելու յաւակնութիւնն ունենայ։ Վասնզի, լրագրութիւնը, սկզբամբ, ինքնիշխան քարոզութիւն մ'է, և ինքնիշխան քարոզութիւն մը՝ չկրնար մասնաւորներու հաճոյից ենթակայ։ Ո՛չ թէ լրագրութեան, որ հասարակային բնութիւն ունի իր դրից մէջ, հապա նաեւ պարզ անհատի մ'իսկ իրեն յատկացուցած սկզբունքը, նեղելի չէ, ուրիշներու կամայ համեմատ քալեցուցելու ջանքեր ընել։

Ո՛վ որ այդ յաւակնութիւնն ունենայ, իր անմտութիւնն ու վատքրոգութիւնը կ'ապացուցանէ։ Որեւէ անհատ, ի՛նչ գիրք և ասոիճան ա՛լ որ ունենայ հասարակութեան մէջ, պէտք չէ որ կոշիկէն վեր ելլէ և իր արժանապատուութիւնը կորնցունէ, եթէ չուզէր Ապէղէսի կշտամբանայ ենթակայիլ։

Առ այժմ կը գոհանանք այս երկու տողով, աւելցուցնելով սակայն, որ ոչ թէ սա կամ նա անհատ մը՝ այլ կառավարութիւն մը, տերութիւն մը անգամ իրաւունք չունի լրագրի մը սկզբան խառնուիլ, եթէ ոչ ընդհանուր օրէնք մը գծել անոր։ Մեր ժողովուրդին մէջ կրաւոնուի մասնաւորապէս այս սարկութիւնը, ժողովուրդ մը՝ որ կարի ցաւ է ըսել, մեծ մասամբ կորնչուցած է իր անհատական կարծեաց և կենցաղին ազատութիւնը, կամայ կամ ակամայ՝ ստոմաքոով և սընտուկով, այլ ոչ ուղեղով լեցուն մարդերու խաղալիկը դարձած ելլալով։

Մասիսէն՝

Վեհ. Սուլթանին բժշկապետ Վսեմ. Մավրոյէնի փաշա երէկ երեկոյ մեր Պատրիարքարանը գնաց յայցելութիւն Ս. Պատրիարք Հօր, բայց Ն. Սրբազնութիւնն անձնական տկարութեան պատճառաւ խոստիւղ գնացած լինելով, Վսեմ. փաշան Դեր. Փոխանորդ Հօր կողմէ ընդունուեցաւ։

—

Վսեմ. Մավրոյէնի փաշային առ Ս. Պատրիարքն ընծայած ոսկի ընչաւուփին վրայ «ԿԻՒԼԷ ԿԻՒԼԷ ԴՈՒԼՂԱՆԱ» գրուած է կըսէ թերթը։ բայց մեք ստուգեցինք որ այդպիսի ոսկական անճաշակ խօսք գրուած չկայ վրան, այլ հետեւեալ ուղերձը փորագրուած է Ֆրանսերէն լեզուաւ.

ՑԻՇԱՏԱԿ ԲԱՐԵՊԱՇՏԱԿԱՆ
ԱՌ Ն. ԲԱՐՁՐ. ՍՐԲԱԶՆՈՒԹԻՒՆ
Տ. ՆԵՐՍԷՍ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՈՑ
Կ. ՊՕԼՍՈՅ
ՆՈՒԻՐԵԱԼ, Ի ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱՅԷ
10 ՍԵՊՏ. 1883 Ի ՖԷՆԷՐ
Ի ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՑՈՒՆԱՅ

ԹՈՆՐԻՆ

Հոնկ-Գոնկէն Թայմզի թղթակիցը կը գրէ թէ, բաղմաթիւ Զինացի զօրքեր դասալիք ըլլալով՝ Բավիլիոն-Նուառներու հետ կը խառնուին որոնց Լան գլխաւորը խիստ զօրաւոր մէկն է։

Կըսուի թէ Բավիլիոն-Նուառներու մէջ օտարականներ ալ կան կռուող։

Գաղվիացիք կը շարունակեն գնել շոգենաւներ և ձիեր։

—

Աժանս Հաւասի գործակալութիւնը կը հեռագրէ Սաիկոնէն. Ուէթ հարիւր հոգւոյ խումբ մը Բավիլիոն-Նուառներու վրայ յարձակեցաւ և ետ մղեց դիրքնը, և փառաւոր յաղթութիւնէ մը ետեւ երկու գիւղակներու տիրացաւ։ Զօրապետ Պուէթ հիւանդանալով Հոնկ-Գոնկ գնաց։ Գնդապետ Պիլօ ստանձնեց հրամանատարութիւնը։ Մեր (Դաղվիացւոց) զօրաց առողջութիւնն ու բարոյական վիճակը կատարեալ են։»

ՀԵՌԱԴԻՐ

Բէթէրզպուրկ, 26 Սեպ.
Ժուրնալ Սէն—Բէթէրզպուրկ լրագիրը Պուլկարիոյ մէջ պաշտօնէութեան վերջին փոփոխութեան վրայ խօսելով, կըսէ թէ, այս Խորհրդարանի կազմութիւնը, իշխանութեան մէջ ընդհարմունք և անմիաբանութիւններ նախատեսել կուտայ։

Սօղոլէֆ և Բոլպար զօրապետները, կը յաւելու յիշեալ թերթը իրենց հրաժարականը տուին, Զարին արտօնութեամբ, վասնզի չէին ուզեր ստանձնել այն միջոցներու պատասխանատուութիւնը. զորս վտանգաւոր կընկատէին։

Ժուրնալը կ'եղրակացունէ թէ, Ռուսաստան չահ ունի Պուլկարիոյ վիճակին նկատմամբ. ուստի չի կրնար անտարբեր աչօք նայիլ ապագայ պատահարաց։ Սոֆիան մեր գործակատար Պ. Եօնինէ պարագայից համեմատ պիտի ուղղէ իր ընթացքը։

Բէթէրզպուրկ, 26 Սեպտ.

Այսօրուան Ժուրնալ տը Սէն Բէթէրզպուրկը երկար յօդուած մը կը հրատարակէ, որով կը հաստատէ թէ, Պուլկարիոյ մէջ այժմու դրդռեալ վիճակը տեսնելով, Ռուս անդամները Պուլկար Խորհրդարանէն կը հրաժարին, վախնալով որ մի գուցէ կառավարութիւնը վտանգաւոր միջոցներ ձեռք առնու Պուլկար ձգտումներու դէմ։

Ժուրնալը կըսէ թէ, Ռուսաստան չպիտի կրնայ անտարբեր հանդիսատես մը ներկայանալ այս եղելութեանց առջեւ, և թէ պատահարաց համեմատ պիտի կարգադրէ իր ընթացքը։

Լոնտրա, 26 Սեպտ.

Դահիրէէն կը հեռագրեն Տէյլի Նիուզի.

«Սուտանի զօրքերը Տուէն հասան՝ Խարթումի հարաւային կողմէն 110 մղոն հեռաւորութեամբ։ Մօտերս Օպէյտի վրայ պիտի քալեն։»

Հոմպուրկ, 26 Սեպտ.

Ղազի Մուխթար բաշա Կարմիր Արծուի մեծ ժապաւէնն ստացաւ։

Աթէնք, 25 Սեպտ.

Պ. Ֆօրսթէր, ժամանակաւ Իրլանտայի կողմէ նախարարութեան խորհրդական, Պ. Բէնտէր, անդամ բարլամէնթի, Սբր Ճէյմս Անտէրսոն, գնդապետ Շաու, Լոնտրայի ջրհոսանքաց վաշխին գլխաւոր, և ուրիշ անձինք այսօր հոս հասան Վօլթա նաւով։

Անգլիոյ դեսպանը հայկերոյթի մը տուաւ այս պարոնայց անգլիական դեսպանատան մէջ, ուր ներկայ էին յոյն նախարարք և օտար տէրութեանց ներկայիչք։

Ֆորսթէր և այլք յառաջիկայ հինգշաբթի Պօլիս պիտի մեկնին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱԼՄԱՆԻԱ

Հիւսիսային Ալմանիոյ Կաղէթը, որ Պիզմարք իշխանի բերանն է գրեթէ, մօտերս Վիլհելմ Նայի Նուէլ-Բրէս-Լիպզ լրագրին վրայ յարձակելով կըսէ թէ, չարամտութեամբ Գերմանիան Ռուսիոյ դէմ գրգռել կուզէ, և թէ Կաղէթ-Ռիւս ալ Սէն-Բէթերզպուրկ լրագրին Ալմանիոյ համար արտայայտած սպառնալիքները պաշտօնական կերպարանք մ'ունին, սպառնալիքներ՝ զորս բրած էր այս թերթը՝ Ռուսիոյ կայսերական և Տանիմարքայի արքայական ընտանեաց Ֆրէտէրիքսպօրկի մէջ գումարման նկատմամբ։ Նուէլ-Բրէս-Լիպզ լրագիրը լաւ գիտէ թէ, կըսէ Ալմանիոյ Կաղէթը, Ռուս Կաղէթը վերջին ծայր համաձայնական դրծիք մ'է, որ կառավարութեան հետ յարաբերութիւն չունի բնաւ։

ՊՈՍՆԱ ԵՒ ՀԷՐՍԷՔ

Մեր ստացած վերջին լրոց նայելով, կըսէ Կաղէթ-Տիպլօմաթիք լրագիրը, ասպատակաց խումբեր երեւան ելէր են Նորէն։ Ֆօրթա անուն համբաւաւոր անձը յիսունի չափ լաւ զինեալ մարդոց գլուխն անցնելով՝ երեւան ելած է Նէվէսինէի և Մոքի մէջտեղ, և այդ կողմերը զանազան տեղերէ արշաւներ վերցուցած է։ Ցեռոյ ետ քաշուած է իր վրայ զրկուող զօրաց առջեւ, և դացած է Եապլընիքա, Սերաիէվոյի և Մոսթարի մէջ թղթատարաց կարաւանին վրայ յարձակելու մտօք։

Միանդամայն կ'իմանանք թէ, Սթոեան Բովաչէվիկ և Ռատալովիկ՝ Դարատաղը ձգէր են, երթալ և ապատամբութիւն հանելու համար, առաջինը Ֆոքայի և երկրորդը Զակորկէի կողմերը։ Նաև Պոսնիոյ և Հէրսէքի մէջ բազմաթիւ երիտասարդներ գաղտնի կերպով հեռացած են իրենց բնակարաններէն, կարելի է զօրահամարէ փախչելու համար այսպէս վարուած են, բայց պէտք է յիշել որ վերջին յեղափոխութիւնն ալ այդ կերպով սկիզբն առաւ։

ԶՈՒԻՑԷՐԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Ժուրնալ տը Ժընեվ լրագիրը կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէր վերջերս, գաղղիական զօրաց Վերին-Սավուայի ներկայութեան վրայ, ուր զինուորներ կը կատարեն։ Իրմէ ետեւ ուրիշ հելվետական թերթեր ալ սկսան մի և նոյն եղելութեան վրայ գանգատիլ։

Վերոյիշեալ լրագիրն այս նըկատմամբ, Վիէննայի վերհաժողովոյ մէկ արձանագրութիւնը կը յիշէ, Սավուայի կողմէ Հելվետիոյ չեղոքութիւնը տարածող՝ մինչեւ Եապէ և Ֆոսինի, ուր այդ օտար տէրութիւնները կ'արդիլէ մնելու։

ՊԷԼՃԻՔԱ ԵՒ ՀՈԼԱՆԴԱ

Պէլճիքայի լրագիր մը կըսէ թէ, կէս պաշտօնական և մասնաւոր տեղեկութիւններ թոյլ կուտան իրեն հաստատել, թէ Պէլճիքայի և Հոլանտայի մէջ մաքսային միութեան մը ծրագիրը չինուելու վրայ է։

Այս ծրագրին հաւանութիւն տուեր է Պիզմարք իշխանը։

ԹՐՈՒԱԹԻՍՏԱՆ

Կ'երևի թէ, կարգը վերահաստատուած է Թրուաթիստանի մէջ։ Աւստրօ-Հունգարական կայսրութեան նախարարաց ձեռք առած խիստ միջոցները ապարդիւն չէղան։

Պ. Թիձա, Կրօատ-Վարատինի մէջ իրեն տրուած հայկերոյթի մը մէջ բսած է թէ, ապստամբութիւնը միշտ անկարող էր իր յարուցած խնդիրները լուծելու։ Սակայն Պ. Թիձայի այս արտայայտութենէն չհեռաւ իր թէ Աւստրօ-Հունգարական միապետութիւնը յաղթած է ամեն դժուարութեանց։ Խաղաղութիւնը եթէ վերահաստատուած է փողոցներու մէջ, սակայն ոչինչ ապահովութիւն կայ որ միտքերն հանդարտած ըլլան։ Ազգային կուսակցութիւնն արմատացած է Թրուաթիստանի մէջ, և կըկարծուի որ երթալով պիտի զօրանայ այդ կուսակցութիւնը։

ԱԼՄԱՆԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

Էնտէփանասս Պէլժ լրագրին կըգրեն թէ, Կասթէյնի մէջ Պիզմարք իշխանի և Քալնոքի կոմսին տեսակցութեան ատեն, իբր թէ մաքսային միութեան մը վրայ խօսած ըլլան, բայց այս լուրն հիմնովին սխալ է։ Նամակագիրը կը յաւելու թէ այս մասին քաղաքագէտի մը հարցուցի որ ինձ պատասխանեց թէ, Պիզմարք իշխանը սովորութիւն չունի թնդանօթը սապոնի փրփուրով լեցուելու։

ԲՈԼՈՆԻԱ

Բոլոնիայի թերթ մը, Ցայնիք Բածնանսքի, հետեւեալ յայտնութիւնները կըհրատարակէ։

Աւստրօ—Ալմանիական դաշնակցութիւնը, որ Իտալիոյ, ըՍպանիոյ և Ռումանիոյ միութեամբ ևս զօրացաւ, Ռուսիոյ դէմ ուղղուած է, անանկ որ Ֆրանսա ևս պիտի միաստուի յայս։ Ալմանիոյ, Աւստրիոյ և Ռուսիոյ մէջ պատերազմն անխուսափելի է այս րոպէիս, թէև Քալնոքի կոմսն ընդդիմանայ։

Այս պատերազմով՝ Պիզմարք իշխանը կուզէ Ռուսիոյ սահմանագլուխներն յետս մղել Բոլոնիան նոր ի նորոյ բաժանելով։ Աւստրիա Բոլոնիոյ մէկ մասը պիտի առնէ, և Ալմանիան ուրիշ մէկ մասը մինչև Վիսթուլ, Վարշաւիան ալ միատեղ։ Ալմանիա պիտի առնէ նաև Պալթիկեան դաւառներուն մէկ մասը։

Այս պատերազմը Ֆրանսան պիտի տկարացուցէ, նոյն իսկ եթէ պատերազմ ալ չհրատարակուի իր դէմ, և իր ազդեցութիւնը պիտի վերնայելոզայի մէջ, ի նպաստ Ալմանիոյ։

Բոլոնիացիք ամենամեծ աղէտ մը պիտի համարին իրենց համար, Ալմանիոյ կողմէն՝ Բոլոնիոյ բաժանումը։ Դոհութեամբ տեսնել պիտի ուզեն պատերազմ մը պայմանաւ ոսկայն որ այդ պատերազմին նպատակն ըլլայ Բոլոնիոյ թագաւորութիւնը վերահաստատել՝ Աւստրիոյ պաշտպանութեան ներքև։ Եւ սակայն Պիզմարք իշխանը թոյլ չպիտի տայ ասոր, և Աւստրիա չպիտի ենթարկէ ինքզինքն այնքան մեծ պատերազմի մը վտանգներուն, առանց Ալմանիոյ ապաւինութեան։

Ասով մէկտեղ Բոլոնիան նորէն բաժանող պատերազմ մը՝ ուրիշ հետեւանք չպիտի ունենայ, եթէ ոչ Ռուսիոյ դիրքը նեռել Բոլոնիացիները, վասնզի Ռուսիա՝ Ալմանիոյ չափ վտանգաւոր չէ բոլոնիական տարրին համար։

ՎԱՏԻԿԱՆ ԵՒ ԲՐՈՒՍԻԱ

Վատիկանի հետ յարաբերութիւն ունեցող անձ մը հետեւեալը կըգրէ Քօրէսփոնտանս փոլիթիք լրագրոյ.

Վատիկանի և Բրուսիոյ կառավարութեան մէջ բանակցութիւնք առաջ կերթան նպաստաւոր կերպիւ, հակառակ անոնց՝ որք կը փափաքին որ այս երկուքին մէջ եղած տարբերութիւնք յաւիտենապէս երկարին։ Թէ և այս մասին դրապէս ոչինչ կրնամ հաղորդել, բայց ներելի է հաւատել, թէ յարաբերութիւնք առկախ չեն մնացած, և թէ ներդաշնակութիւնը կը տիրէ երկու կողման մէջ, և յուսալի է որ գոհացուցիչ լուծում մը տրուի։

Պ. Շլեծերի Հռոմի վերադարձը կերպով մը այս ենթադրութիւնները կը հաստատէ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆ

Աֆղանիստանի՝ օտար տէրութեանց հետ ունեցած յարաբերութիւնք անգլ. մամլոյ ուշը գրաւած են։ Հակառակ այն երեք միլիոն ֆրանքի գումարին զոր բրիտանական կառավարութիւնը կը գործածէ Էմիրին համար, Լոնտրայի լրագիրք ապահով չեն երեւիր Էմիրին առ Անգլիա տածած զգացումներուն և հաւատարմութեան վրայ, կամ գոնէ, կասկածոտ աչք կընային Աֆղանիստանի դրացեաց՝ անոր մօտ բրած ամենափոքր մէկ քնթացքին վրայ։

Թէհրանէն հեռագիր մը կըստանայ Տէյլի-Նիուզ թէ, Պարսից Շահը իր ներկայիչներէն մին, Մէրմաշիր-Խանը զրկեր է Աֆղանիստան, պատրուակաւ՝ թէ բանակցութիւն պիտի բնէ Պարսկաստանի մէջ ապաստանող այլ և այլ Աֆղան գլխաւորներու և Էմիրին մէջ մերձաւորութիւն մը գոյացնելու համար։

Տէյլի-Նիուզի թղթակիցը աբրամագիր չերեւիր հաւատալու թէ Մէրմաշիր-Խանի ճանբորդութիւնը՝ այդ նպատակն ունեցած ըլլայ։ Բան իր կարծեաց, Պարսկական պատուիրակը գաղտնի հրահանգներ տարած է, ուրիշ ամենակարեւոր խնդիրներու վերաբերող։

Ցայտնի է որ Անգլիոյ մամուլը Ռուսիոյ ձեռքը կըտեսնէ Շահին այս պատուիրակ զրկելու գործին մէջ։

Սթանտարտի կը հեռագրեն Հռոմէն թէ, Վիէննայի աղատերազին նպատակն ըլլայ Բոլոնիոյ թագաւորութիւնը վերահաստատել՝ Աւստրիոյ պաշտպանութեան ներքև։ Եւ սակայն Պիզմարք իշխանը թոյլ չպիտի տայ ասոր, և Աւստրիա չպիտի ենթարկէ ինքզինքն այնքան մեծ պատերազմի մը վտանգներուն, առանց Ալմանիոյ ապաւինութեան։

Ասով մէկտեղ Բոլոնիան նորէն բաժանող պատերազմ մը՝ ուրիշ հետեւանք չպիտի ունենայ, եթէ ոչ Ռուսիոյ դիրքը նեռել Բոլոնիացիները, վասնզի Ռուսիա՝ Ալմանիոյ չափ վտանգաւոր չէ բոլոնիական տարրին համար։

ԱՐՇ. Կը սխալի Սրբազան Պապը, պատմութիւնն իր բսածին պէս չ'բսեր։

Ի ԴԱՏ ԿՈՉՈՒՈՂ, ԴԱՏԱՒՈՐ ՄԸ

Նոր աշխարհի բնակչաց բարքն ու կենցաղավարութեան պայմանները շատ տարբեր են հին աշխարհի բնակչաց բարքէն ամեն տեսակէտով։ Հեռագայ եղելութիւնը կրնայ կենդանի օրինակ մը ըլլալ թէ, Ամերիկայի մէջ ամենէ լուրջ և մեծագիր մարդիկ, երբեմն ի՛նչ բաներ կընեն, որք մեր մէջ գայթակղութեան, զարմանաց և մեծ աղմուկի պատճառ պիտի ըլլային։

Իսթ Նիու-Յօրքի մէջ, Վիլիէմ Վաթսըն դատաւորը, ոսկի Նահանգի Ատենակալութեան ամենէ զուարթաբարոյ մէկ անդամն է։ Անցեալ օր, կէս գիշերուան մօտ, Աթլանթիք Ավընիւ փողոցին մէջ պանդոկ մը կըմտնէ ընթրելու համար։ Ընթրիքը պատրաստել պատուիրելով, դուրս կ'ելլէ Պաբ-Ռոսմ կոչուող գինետունը ներկին մին երթալու, և ինչպէս արդէն գլուխը տաքցուցած էր քիչ մը, հաճոյք եկաւ իրեն՝ ձեռքի հովանոցը ձօրձ հարկէր անուն թեղմ կալի մը ուսին վրայ կոխել։ Զայս ընելէ ետև, դինետան մէջ գտնուող բոլոր յաճախորդներուն մէյմէկ բաժակ պատրեց, և դնաց ընթրելու։

Հետևեալ առաւ Վաթսըն դատաւորը ձերբակալուելով իր պաշտօնակից Զայլէն դատաւորին առջև կը տարուի, որպէսզի պատասխան տայ իր դէմ եղած ամբաստանութեան, որով դատ կըբանար իր դէմ նախընթաց գիշերուան իրմէ հովանոցի հարուածներ ընդունող կողը։

Ատենակալ դատաւորին առաջին հարցումներն ընդմիջելով, Վիլիէմ Վաթսըն ամբաստանեալը՝ գոչեց, Նե՞ պէս է խէմ։ (Միևնոյն դատը երկու անգամ չտեսնուիր)։ Եւ գրպանէն պաշտօնական թուղթեր հանելով, ապացուցուց, թէ արդէն դատուած էր միևնոյն յանցանաց համար և թէ միևնոյն ամբաստանութեան համար չէր կրնար երկրորդ անգամ դատուիլ։ Արդ, ահաւասիկ թէ ի՞նչ էր եղելութիւնը։

Այս եղելութիւնը հինգշաբթի օր տեղի ունեցաւ։ Նախընթաց երկուշաբթի առաւ իր բարեկամներէն միոյն ձեկսն Ռուսէլի աղաչած էր որ անմիջապէս ընկերանայ իր հետ ձերբակալելու դատաւորին առջև երթալու և զինքն ամբաստանելու թէ ձօրձ Բալմէրը ծեծած է։ Գործն այս կերպ եղաւ, և Վիլիէմ Վաթսըն յանցաւոր դատուեցաւ, և քանի որ իրաւունքը տեղի կունենար առանց ձեռ ոտոց մարդուն դիտութեան, և քանի որ ներկայ չէր ամբաստանութիւնը հաստատելու համար։ ուստի ձերբակալուելով դատաւորը, դիտնալով որ յարգանք կրպարտաւորին պաշտօնակիցք իրենց մէջ, դոհ եղաւ միմիայն երկու տոլար տուգանաց դատապարտել դատաւորը, որոցմով (երկու տոլարով) յետոյ միատեղ խըմելու դացին անկիւնի գինետունը։

Զայլէն դատաւորը չկրցաւ իր ծիծաղը բռնել, Պ. Վաթսընի ըրած այս խաղին պատմութիւնը լսելով, և արձակեց զայն տեսնելով որ արդէն դատը տեսնուած էր այդ ամբաստանութեան, և ամբաստանութիւնը երկու անգամ չդատուիր ըստ տրամաբանութեան օրինաց։

ՆԵՐՔԻՆ

Մարաշլատ Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշա, Պէրլին դացած միջոցին միատեղ տարած է, Վ.Հ. Կայսեր կողմանէ, Շեվքաթի ականակուռ պատուանշանը՝ Ալմանիոյ կայսրուհւոյն համար, և Օսմանլիէի ականակուռ շքանշանը՝ Ֆրէտէրիք Կիլիամ Վիքթոր Ալբէրթ իշխանին համար։ Այս վերջինը թոռն է Կիլիամ Կայսեր և Վիկթորիա Թագուհւոյ։

—

Էքսբրէս կը պատմէ թէ, ասկէ երեք ամիս առաջ, Նուր-Ճէմալ անուն չէրքէզ կին մը, Արդարութեան դրծոց նախարարութեան պալատին մէջ ատրճանակ պարպած էր Շահին Պէյ անուն Չէրքէզի մը վրայ և զանի վիրաւորած էր ոտքէն, և թէ ասոր պատճառն այն էր, որ Շահին Պէյ՝ Նուր-Ճէմալի քոյրը վանառած էր իրը գերի։ Արդ, Մայրաքաղաքին եղեռնադատաւանը, Նուր-Ճէմալը դատապարտէր է երեք տարի բանտարկութեան, և Շահին Պէյը երեք ամիս բանտարկութեան և մէկ ոսկի տուգանաց, դերավաճառութեան յանցանաց համար։

—

Վագբթ կըսէ թէ, Պաղատի վիլայէթին մէջ օրինաղանցութիւններ կըլլան, մանաւանդ Աղղիէ Նահիյէի մէջ, և օրինաղանց պաշտօնեաները ղերծ կըմնան պատիժէ։

—

Նոյնպէս յիշեալ թերթը կըպատմէ թէ, Եէմէնի վիլայէթին Աոիր Գաղային մէջ խաղաղութիւնն ու անդորրութիւնը վերահաստատուած են, Պէն-Մէրվան ցեղերու հպատակութեամբ։

Եէմէնի իշխանութիւնը մանրամասն տեղեկագրութիւն մը պատրաստելու վրայ էր, երկրին մէջ քաղաքակրթութիւն ներմուծելու և ժողովրդեան բարեկեցութիւնն ապահովելու միջոցներուն վրայ։ Այդ տեղեկագրութիւնը Վ.Հ. Սուլթանի պիտի ներկայացուէր նոյն վիլայէթի պաշտօնեաներէ բաղկացեալ ռեբտիսանութեան մը միջոցաւ։

—

Տրապիզոնէն հասած լուրերուն համեմատ, տեղւոյն կառավարիչը Կիրատոն և Օրտու այցելելով, մեծ ֆանքեր բրած է այս երկու քաղաքներէն դէպի ներսերն առաջնորդող ճանբարներու շինութեանց յառաջացման համար։ Սբբրի փաշա ևս Սամսան պիտի երթայ, այս քաղաքէն Ծիգրանակերտ առաջնորդող մեծ ուղին լրացուցեալ տալու համար։ Այս ուղին արդէն գործածելի է Սեբաստիոյ մէջ։

—

Կըսուի թէ մանր ստակ կըտրելու համար ամեն պատրաստու-

թիւն տեսնուած է արքունի Փողերանոցին մէջ, և այս շարթու պիտի սկսուի գործի։

—

Պիթլիսի կառավարչին կողմանէ պաշտօնապէս հեռագրուած է ի Պոլիս թէ, երկիրը մաքրուած է չարագործներէ, և թէ մինչեւ հիմայ վրանաբնակ Քիւրտերու կողմանէ գողցուած արջառներն ետ առնուելով իրենց տէրերուն տրուած են։

—

Հալէպի քաղաքապետական բժիշկ տօքթօր Ահմէտ Ֆուատ Էֆէնտի, նոյն դաւառին տեղադրութիւնն ըրած է, որմէ կը հասկցուի թէ դաւառին մէջ վեց հատ հանքային ջուրեր գտնուեր են, որք խիստ օգտակար են եղեր մարթի հիւանդութեանց։ Այս ջերմուկներէն երեքը Հալէպի կողմերը, մէկը Ուրֆայի կողմերը՝ Եփրատայ մօտ, հինգերորդը Մարաշի կողմերը, և վեցերորդը, Եփրատայ ձորին մէջ Զորի կողմերը կը գտնուին։ Տեղագրութիւնը կըսէ նաեւ թէ Հալէպի շրջակաները պղնձի, դեղին և ճերմակ մարմարիոնի հանքեր կան, ինչպէս նաեւ ածուխի հանք մը՝ Հալէպէն 20 ժամ հեռաւորութեամբ, և Իսկէնտէրունի մօտ կան եղեր քարիւղի աղբիւր մը, և քրոմի հանք մը, վերջապէս Զէյթունի լերան վրայ կան եղեր արծաթի երկու հանքեր։

—

Անգլիոյ նաւատորմիղը քանի մը տարի Վօլօ կենալէ ետեւ Միջերկրականի շատ եղերքներ պիտի այցելէ։ Նախ Սէլանիկ պիտի երթայ և քանի մը նաւահանգիստներ հանդիպելէ ետեւ Իզմիր պիտի դայ։

—

Էքսբրէս կըսէ թէ այս օրերս Փոդերանոց ղրկուած են 10 հազար ոսկիի արժողութեամբ մէճիտիյէներ, որք քառորդ մէճիտիյէ, երկու ղրուշնոց և աւելի մանր սատակ պիտի կոխուին։

—

Էքսբրէս Մասիսէն առնելով կըսէ թէ, Ասիոյ սովելոյ յանձնաժողովը, հանգանակած 6,500 ոսկիի գումարը շահեցնելու համար Պոլսոյ մէջ Թիճարէթի խանը ծախու պիտի առնէ, որուն վարձքը գումարելով ի հարկին սովելոյ օգնութեան համար պիտի գործածէ։

—

Ճերիտէի–Հաւատիս լրագիրը կըսէ թէ, որոշուեցաւ որ Պոլսոյ և դաւառաց մէջ գտնուող բոլոր տպարանատեւք գոնէ երեսուն և հինգ տարեկան հասակը լրացուցած ըլլան։ Եւ այս պատճառաւ սկսուած է եղեր տպարանապետներուն երաշխաւորութիւնները նորոգել այս պայմանով։

—

Սէլանիկէն եկած հեռագիր մը կ'իմացունէ թէ, ութ աւազակներու նոր խումբ մը բռնուած է Վիչէչթա գիւղակին անբնակ տան մը մէջ։

—

Թղթատարութիւն և Տաճիկ լեզուով միայն հեռագրութիւն հաստատուած է Ալաշկերտի կայարանէն Կարինի մեծ ճամբուն վրայ, մինչև Պայազիտի սահմանագլուխը։

—

Սէլանիկի պաշտօնական թերթը կը ծանուցանէ թէ, Ռահման անուն համբաւաւոր աւազակապետ հալածող և սպաննող, զինուորութեան կարգին Եօրկի տասնապետը տասն օսմանեան ոսկի վարձատրութիւն մը ստացած է տեղւոյն Վարչական Ժողովոյ որոշմամբ։

—

Նանեայի վերջին լուրերն դոհացուցիչ են, կըսէ Էքսբրէս, հաստարակայ ապահովութեան տեսակէտով։ Շատ ասպատակայ խումբեր որք ահուդողդ կազդէին Եպիրոսի կողմերը, բոլորովին ջնջուեցան։ Սթամբրաքա աւազակապետին մահն ստուգուեցաւ։ Այս սոսկալի աւազակն որ իր խումբին հալածման ատեն կրցած էր փախչիլ իր մէկ ընկերին հետ, ալ չէր համարձակած երեւիլ և ծոմ կեցած էր երեք օր։

Ասպա Քօսմորի գիւղին բնակչաց կողմանէ սպաննուեցաւ, ուր մնած էր անօթութենէ մղեալ։ Իր ընկերը, Թօլիս, ողջ բռնուելով իշխանութեան յանձնուեցաւ։

—

Օրտուէն Նէոլոգոս Ցոյն թերթին ղրկուած թղթակցութիւն մը կըսէ թէ, այդ կողմի գիւղերուն բնակչաց կացութիւնը ողբալի է որք կ'ընկճին աւազակութեանց ներքև։ Ասպատակները, որք մեծ մասամբ դաղթականներ են գոհ չեն ըլլար միայն լեռներու վրայ գործելով, այլ կը յանդգնին գիւղերուն վրայ ալ յարձակելով մարդեր վերցուցնել և ըսպաննութիւններ իսկ ընել։ Դիւղացիք կրցածնուն չափ կ'պաշտպանեն ինքզինքնին, և մինչև իսկ յաջողեր են այս չարագործաց մի քանին բռնելով իշխանութեան յանձնել։

—

Երեքշաբթի օր Քիոսի մէջ երկրաշարժի ցնցում մը եղեր է, ստորերկեայ որոտումէ մը ետև։

—o—

ԴԱՏԸ ԴԻՒՂԻ ՀՐԴԵՀԸ

Էքսբրէսի Սեպ, 26 թիւ թերթին մէջ հետեւեալը կը կարդանք։

«Այս առաւօտ, կէս գիշերէն քիչ մ' ետև։ Հրդեհը ծագումն առաւ Հաճարի Պիրարիային մէջ որ Գատը գիւղի շուկային մէջ կը գտնուի։ Հիւսիսային հողմն այնքան սաստիկ կը փչէր որ կըրակը ճարակեցաւ ակնթարթի մը մէջ շրջակայ խանութներուն և տուներուն մէջ։ Կայծերն այնքան կը մղուէին հովէն, որ կրակէն երկու հարիւր մէթր հեռաւորութեամբ տուներ բոցերու կը մատնէին, և հրդեհն սկսելէ մէկ ժամ ետև, տաճկայ բաղնիքն և յունայ Այիա–Էֆիմիա եկեղեցիին մինչև Բիզա վաշխէլէսիին տարածութեամբ, ամբողջ թաղը բոցեղէն ծով մը դարձած էր։

Երեսուն տարիէ ի վեր Գատը գիւղ, և 1870 էն ի Պոլիս այսպիսի ահեղ հրդեհ մը չէր պատահած։ Առաւօտեան ժամը 2ին հասան քաղաքին ջրհանները Մահմուտէյի ընկերութեան երեք շոգենաւերով։ Ջուրին պակասութիւնն ու հովին սաստկութիւնը չթողուցին որ հարկ եղած օգնութիւններն ընէին հասնող ջրհանները։ Կրակէն ազատելու կամ ինչքեր փրկելու համար կիսամերկ կանանց և տղոց տեսարանը սրտաճմլիկ էր։ Բարեբաղդաբար մարդու վնաս չկայ։ Այս առաւօտ կը սուէր սակայն թէ տղայ մը անկողնոյ մէջ մոռցուած և այրած էր։ Ժամը տասին հովն ինկաւ, և կարելի եղաւ կրակին ճարակման առաջն առնել։ Երկու հարիւր յիսունի չափ տուն և խանութ, որոց շատը քարաշէն, բոլորովին այրեցան։ Ի բաց առեալ քանի մը բնակութիւններ և սրճարաններ, տանց մեծ մասը աղքատաց դասուն կը վերաբերէր։

Սողոմոն Պապունիի մեծահարուստ ժառանգութեան խնդրոյն վրայ՝ հետագայ տեղեկութիւնները կուտայ Քութայիսէն Օգոս. 23 թուով գրուած նամակ մը։

«Ինչպէս գրած էի նախորդ նամակաս, Գափամաճեանց արժա. Տ. Եղիշէ քահանայն ի Բօթի ինքաւ ամսոյս 10ին երեքշաբթի օրը։ Ժառանգութիւնն հաստատող գրերուն ստանձէնները Լոնտոն, Բեդերսպուրկ, Ռուսական Կավկազ լրագրոյն և Հայ լրագրաց ուղարկուեցան։ Լոնտոն ուղարկուելուն նպատակն այն էր, որ այն տեղի կտակաց Հոգաբարձութիւնը հրահանգ պիտի տայ Հիւպատոսարանին, թէ ինչպէս պէտք է վերջնայ գործը, Բեդերսպուրկ ուղարկուելուն նպատակը այն էր՝ որ արտաքին գործոց պաշտօնեայն պիտի հրամայէ Տփղիսի պետական ժողովին, որ վերջին քննութեան օրը Ռուսաց տէրութեան ատենաւորից ժողովին պիտի մասնակցին և նոցա ներկայութեանը պիտի վճռուի։

«Ռուսիոյ Կավկազ լրագրի խմբագրութեան ուղարկուելուն նպատակը այն է, որ պաշտօնապէս հրատարակուի, թէ հանգուցեալ Սողոմոն Պապունիի ժառանգութիւնները արդէն գտնուած են, և սեպտեմբեր ամսոյ յեռոյ՝ իբրև ժառանգ Անգղիոյ հիւպատոսարանին կամ կառավարութեան ներկայացողները իրաւունք չունին իրենց գաղը ըսելի ընելու։ Ազգային լրագրաց մէջ հրատարակելէնին ալ նոյն նպատակին կրծառայէ։ Բաց յայտնէ, կայ մի ուրիշ խնդիր որ հիւպատոսը կըպահանջէ Տ. Եղիշէ հօրէն։ Անցեալ տարի Լոնտոնէն 3000 անգղիական լիրա կուղարկուի Բօթի Գաղղիոյ հիւպատոսին, որ հանգուցեալ Սողոմոնի ժառանգները փնտռելու ծախքերուն ծառայէ. որովհետև անցեալ տարի Բօթի քաղաքին մէջ Անգղիոյ հիւպատոս չկար, այդ պատճառաւ այս գործը առժամանակեայ կերպիւ կը յանձնուի Գաղղիոյ հիւպատոսին. այն ալ ոչինչ չգործելով՝ հեռացեր է Բօթիէն և բնակուած է Տփղիսում. այժմ Անգղիոյ մեծ և փոքր հիւպատոսները (որովհետև աներ և փեսայ են) կխնդրեն՝ որ յիշեալ 3000 ոսկի գումարին համար ժառանգորդները ստորագրութիւն տան, որ յետոյ դատ չբանան և չպահանջեն։ Թէպէտև ժառանգորդները այդ ստորագրութիւնը տալու չեն վարանուիր, սակայն և այնպէս փաստաբանները հաճութիւն չունին, որովհետև ոչ թէ միայն 3000, այլ մինչև 25,000 լիրա դուրս եղած է այդ գումարէն (կտակէն) զանազան պատճառներով և զանազան անձանց ձեռքով. այժմ փաստաբանները պահանջուած են որ հիւպատոսները մանրամասն հաշիւ տան ժառանգորդաց և ապա պէտք եղած ստորագրութիւնը տրուի հիւպատոսաց։ Հիւպատոսը մի քանի օր ժամանակ խնդրեց, փաստաբանաց առաջարկութիւնը գոհացնելու համար։ Այս ալ պէտք է գիտնալ, որ Տփղիսէն երեք անձնաւորութիւնք, և երեքն էլ ազդեցութեանց տէր մարդիկներ, հզօր փաստաբաններով կաշխատին ինքզինքին ժառանգորդ ընդունիլ տալու համար. բայց նոցա ձեռքի գրութիւնները կառավարութենէ վաւերացեալ չիլլնելով հանդուցեալ Սողոմոն Պապունիի ժառանգորդ ըլլալուն ո՛չ մի զօրաւոր ապացոյց չկայ. և հիւպատոսները իրենք էլ ասում են, որ «այսպիսի խնդիրներու մէջ ոմանք փոքի զօրութեամբ և ոմանք լեզուի ճարտարութեամբ և ոմանք ալ խարդախ ձեւերով պիտի աշխատին ու պիտի ճըդնին ժառանգորդ ցոյց տալ իրենց, և ի հարկէ մինչև գործին վախճանը այսինքն պայմանաժամը, մեզ դիմողներուն ընդունելու պարտաւորեալ ենք. իսկ այնուհետև օրինաւոր ժառանգորդները կտանին յաղթութիւնը ևայլն։

«Ուրախութեամբ կաւելամ թէ օրինաւոր ժառանգորդք արդէն միաբանութեամբ ստորագրած են՝ այն ահագին գումարէն մի մաս ազգային գործոց նուիրել։»

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՀԵԳՆԱԿ

ԻԶՄԻՐԻ ՓՈՐՁԱՆՔՆԵՐԸ

(փողոցներն ըսել կուզամ)

Երբ Քարափն հասայ, կանգ առի մեքենաբար և պչուցեալ աչք նայեցայ այն եթերադոյն ալէբաբախ տարածութեան վրայ, ուր հին դարերու մէջ հօրս ամենածաւալ և ահեղասաստ իշխանութեան մէկ մասնիկը կ'երևէր։ Կոհակները վէտ վէտ կը ծփային հոն, և ահա, ո՛վ զարմանացս, յանկարծ ի հեռուստ հորիզոնին արևմտեան ծայրը կընդհանրեմ Եւոդոսի և Արշալոյսի գեղաբոյր որդին որ դէպի եղերք կը ընթանար ալեաց վրայէն . . . ո՛վ Զեփիւռ, դո՞ւն ես ուրեմն որ Ողիմպոսէն կը հասնիս իմ ցաւերս ամոքելու, դո՞ւն ես ուրեմն որ կուգաս քու տապալեալ զօրութիւնովդ իմ վշտաշարաշար ճակատս շոյելու։ Եկո՛ւր քաղցրաշունչդ իմ պատանի, եկո՛ւր և իմ հրատապ երեսս հովահարէ, մինչև որ գանեմ Անթառամը՝ որուն համար ի՞նչպէս Ողիմպոսէն և որ կարող է իր մարդկային բնութեամբն հանդերձ յարմարակել սիրոս, հովահարել՝ մարմինս և ամոքել միշտերս, որոցմով լցայ և տակաւին պիտի լցուիմ Իզմիրի փորձանքներուն մէջ։

Բայց դուն, մի թողուր զիս ո՛վ Զեփիւռ, ե՛կ շոյել իմ երեսս հոն՝ ուր պիտի նստիմ և Անթառամի ըսելիքներուս վրայ խորհիմ։ Բաւ է կէս ժամ հանդիստ և ապա պիտի մոռնամ կրկին հաղար և մէկ անդունդներու մէջ. . . . :

Շնորհակալ եմ Զեփիւռէն, այն զովապարգև պատանիէն որ Բաբեհաճեցաւ հեռաւիլ ինձ և անդադար շոյել երեսս, մինչ ես մէկ կողմէ խորամտածմանց մէջ ընկղմած և միւս կողմէ Զեփիւռ պատանեկին հեշտութեամբն աբբշիռ՝ աթոռիս մէջ անշարժ և մեղկանդամ մնացած էի։

Ո՛ հմայիչդ իմ Զեփիւռ, ո՛վ ոգիդ Ողիմպոսի, թողիչդ իմ պատանեակ, հրապուրիչդ տիեզերաց մանո՛ւկ . . . Ա՛հ, մեղկութիւն, թո՛ւն քաղրահամ, դո՞ւ ես որ օձանման կըսկսիս երակներուս մէջ սողալ . . . Ա՛հ, Հիպն . . . Անթառ . . . . . .

. . . . . .

Աչկուեքն են վառ,
Ցօնքեր կամար,
Վարսերն ըստուար,
Ա՛հ, թողմատչի, կուրծքին տամփար։
Շուրթերն են հոծ,
Բերանն հընոց,
Լեզուն է բոց.
Ա՛հ, թող մատչի նետուիմ յիւր ծոց։
Բիբերն են հուր,
Ակնարին է սուր,
Հերքն է դանդուր.
Ա՛հ . . . չմատչիր . . . ցնո՛ւրք, ի զո՛ւր։

Մեծդ Դիո՛ս, յանկարծ ինքզինքիս եկայ և տեսայ որ քնանալով երազներու մէջ թաղուէր եմ։ Զորս կողմս նայեցայ, պատանեակն աներևոյթ եղած էր, աւաղ. . . Զեփի՛ւռ, Զեփի՛ւռ։ Զայն չկար, խոյս տուէր էր քովէս և դէպի հորիզոն բարձրանալով՝ Յոլիմպոս եղած էր։

Օրն սկսած էր տարաժամիլ։ Արեւելական լոյսին յաջորդէր էին արուեստական լոյսեր, որք ասա և անդ ցիրուցան կը պլպլային Քարափին վրայ տնկուած երկաթեայ սիւնակներու գագաթը։

Աչքերս վերցուցի դէպի հորիզոն և տեսայ հոն քանի մը աստուածներ որք երկնից դշխոյին շուրջը բոլորուած էին, և դշխոյն իր ժպիտը կընծայէր՝ երկրիս։ Կրկին նստայ և մտախոհեցի թէ. — Անբաղդ եմ, որ կրկին չկրցայ Անթառամին երթալու ժամանակ ունենալ, զի գիշերը վրայ հասած էր, մինչ ես ինքզինքս Զեփիւռին յանձնած՝ կ'երազէի . . . առ Անթառամ, որ պատճառ եղաւ այս աննկարագրելի շարչարանացս և աղէտիցս։ Սակայն, աղէ՛, միթէ մարդերն ալ չունի՞ն աստուածներուս կիրքն ու յատկութիւնները, մարդերը՝ որ մեր պատկերին վրայ ձեւուած են։ Ի՞նչ որ է Վէնիւս կամ Աստղիկ մեզ համար, նոյնը չէ՞ միթէ Անթառամ մարդոց համար։ Եւ աղէ՛ միթէ աստուածներս ալ չունի՞նք մարդերուն կիրքն ու յատկութիւնները, աստուածներս՝ որ մարդոց կիրքն ու յատկութիւններն ենք, աստուածներս՝ որ մարդոց երևակայութեան սլաղներն ենք, աստուածներս վերջապէս որ մարդոց յատկութիւններուն նշաններն ենք։

Երբ փիլիսոփայութեան և գիտութեան դիտակէտէն նայինք, մարդերը աստուած են, և աստուածներն մարդ։ Ուստի, ինչպէս որ մարդերը կըզմայլին և կըտրիսան առ Աստղիկ, աստուածներն ալ նոյնքան իրաւունք ունին զմայլիլ և տրփալ առ Անթառամ։ Ի՞նչու ուրեմն չհամբերեմ Անթառամի ինձ առթած չարչարանքներուն, քանի որ ես ալ իրաւունք ունիմ. . . տրփալու առ ինքն։ Սակայն, կըցաւիմ որ այս իրիկուն ալ չպիտի կրնամ անցունել անոր քով, քանի որ օրը տարաժամած, գիշերը հասած և Իզմիրի փորձանքները մեծ մասամբ անծանօթ են ինձ։ Ժամանակաւ իջած եմ Իզմիրի լեռներուն վրայ, բայց . . .

Ցանկարծ մէկը ներկայացաւ ինձ և մտախոհութիւններս ընդմիջեց, ըսելով.

— Պարո՛ն, ի՞նչ կըխնդրէք։

— Անթառամը . . . :

— . . . ։

Հարցուողը նախ զարմանաց նշաններ արտայայտեց, յետոյ շուարեցաւ և քանի մը անգամ կրկնել տուաւ ուղածս, և ապա խնանալով թէ ես օտար մ'եմ այս երկրին, և թէ չեմ գիտեր ուր գտնուիլս, յարեց.

— Ուշարէ՛ պարոն, հոս բազոսեան տաճար մ'է, և այցելուն կը պարտի հոս բաժակներ պարպել, արդ ի՞նչ բաժակ կուզէք պարպել։

— Նեկտար կուզեմ, ըսի և նեկտարը պարպելով սրացայ խպիպն Քարափին վրայ։

Զարմինազան տեսարաններ կընկայէին աչքս։ Մէկ կողմէ մարդերու ահագին բազմութիւն մը ելեւէջ կ'առնէր Քարափին վրայ, միւս կողմէ անթուելի բազմութիւն մ'ալ մեր համակրելի բարեկամ և ընկեր Բաղոսը կըսոնէր, նորա յիշատակն անմահ և յաւիտենական պահելու հա-

մար կանգնած տաճարներուն ներսն ու դուրսը խառնած։ Տեղտեղ Աղողը-նը կը ծաղրէին, հոս հոն մուսաներու հետևիլ ուզելով՝ Պարնասի արժանեաց կը դպչէին։ Բայց ես առանց ունկնդրութիւն ընելու այդ կապիկներուն, ելևէջ առնող մարդոց բազմութեան մէջ մտնելով ուղղուեցայ Քարափին դէպի Հիւսիսային արևելեան կողմը, որ կ'առաջնորդէր Իզմիրի մարդ արարածոց Հայ-Լայֆէն բնակած վայրերը։ Ընթացքիս միջոցին, որ Իզմիրի միւս փորձանաց ընթացքէս խիստ տարբեր էր, կը տեսնէի, ուրիշ շատ բաներէ զատ, նաև Անթառամի ցեղէն արարածներ, որք Ասկղկան յիշատակները կը զարթուցանէին յիս, զոր մուցած էի Ոզիմպոսէ հեռանալս ի վեր։

Զմայլելի՛ տեսարան, միթէ յուսալի՞ էր որ Զեփիւռ պատանեակը կորսնցուներէս ետև այսքան կարեւոր զուարճանալ մարդերու ներկայութեան, միթէ կարելի՞ էր որ հարիւրաւոր Փորձանքներու մէջ տանջուելէս ետև, այսքան հակապատկեր մը ներկայող Փորձան . . . ուղիի մը մէջ գտնուէի, ուր տեսնէի այնպիսի Անթառամանման արարածներ որք հոգիս վրդովէին, միթէ յուսալի՞ էր, որ մարդկային կին էակն այնքան առաջ դիմած ըլլար Ասպղիկի նմանութեան մէջ . . . Ուղիմպեան հեշտութիւններն սկսած էին մասամբ պատկերիլ հոգւոյս և մարմնոյս աչացն առջև։ Կը յիշէի յաւերժահարսանց հրաշազան խումբը, որ Ապղոնի մէկ ամենաթով չեշտով ի պար կը փութար՝ աստուածներս հրապուրելու . . . ի յիմարութիւն։ Այսպէս կը սարանային ահա և ստուերի պէս կը սահէին չորս կողմէս Ասպղիկին իրականութիւնները՝ զորս զարմանալի է ըսել, որ Պրոմէթէի անդղակուած բազդին կուզեն մասնակցիլ, հաւասարիլ ուզելով Անդրասի կենաց չարչարանքներուն . . .։

Բայց, ո՞ւր կ'երթայի, մարդու և կնոջ վերաբերող այս խորհրդածութիւնները, Աստղիկի անձնաւորութեան այդ հեշտալի կենդանի պատկերներն յափշտակէր էին միտքս, և տեսայ որ բաւական յառաջացեր էի Քարափին հիւսիսային արևելեան կողմը։ Մարդերու բազմութիւնն սկսած էր նուազիլ, ուստի վախնալով որ անել տեղ մը կը հանդիպի, փութացի ետ դառնալ ընդ կրուկն և ուղղիլ դէպի հակակողմ այսինքն դէպի հարաւային արևմտեան կողմն Քարափանց։

Հազիւ քանի մը քայլ առէր էի և ահա ձեռք մը զգացի ուսիս վրայ և ձայն մը լսեցի ետևէս որ, կըսէր։

—Դուն հո՞ս

ՊՐՈՊԷ

ԱՌ ՁԵՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ընկերութեան մը մէջ Հրէից դէմ եղած հալածանաց վրայ վիճաբանութիւն կըլլար։

Ծաբան, միշտ առիթը չկորսնցուներ, այս տեսակ բալաբա—կրօնա—քաբայա—փիլիսոփայական խնդիրներու մէջ իր ծանրակշիռ կարծիքներն յայտնելու, յանկարծ ոտքի կելլէ և աղատամիտ եղանակաւ մը կը գոչէ կատաղրէն։

— Ա՛հ, զարմանալի բան, սոսկալի՛ բան, ուրեմ՝ ձեր մէջ կան մարդիկ որք Հրէից դէմ եղած հալածանքներն իրաւացի՞ կը գտնեն . . .։ Գիտէ՛ք, որ ես բնաւ մէկ կրօնէ կոսկէց չեմ . . . բայց օ՛ն անդր, միթէ ամենքս ալ եղբայր չենք։ Քրիստոս։

—

Թրամվայի մէջ։

Հոմը սաստիկ է։ Պարոն մը սիկարէթ մը հանելով, կրակ կուզէ քովինէն, որ լուցկիի արծաթեայ տուփ մը կը յանձնէ իրեն։ Քանի՞ որոշ լուցկիին մեր պարոնը տեսնելով դեռ չկրցաւ վառել, տուփին տիրոջ կը դառնայ և անտարբեր դէմքով մը կըսէ,

— Այս շուտիկ հովն ալ չձգեց որ լուցկիներդ չըսպառէի։

— Ա՛հ, հոգ չէ, բաւական է որ տուփս ալատուի հովին սասակութիւնն . . .։

ԱՌԵՒՏՈՒՐ

—

ՁԱՄԻՋ-ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ։— Հրապարակը հանդարտ է։ մինչև այսօր եկած ապրանքը 100,000 կենդինար։

Էքսթրա ծախուեցաւ		5 էն 5 25
Ա. Տեսակ	»	4 էն 4 75
Բ. Տեսակ	»	3 50էն 3 25
Հասարակ	»	3էն 3 25
Թաց	»	2 20էն 2 25
Քարապուրուն	»	6էն 650

ԲԱՁԱԽԻ։—Տեսակներու համեմատ Էլէմէ եէրլի ծախուեր 2 37էն 275 Զէօվլի 1 75էն 2։ — Ուրբա տուփով պատրաստ 110էն 108 կենդինար։ Քարապուրուն 3 37էն 3 62։

ՍԵԻ ՁԱՄԻՋ։— Թիրէ և Այտընի տեսակներէն Ֆրանքս։ Եէրլի ծախուեցաւ 72էն 75։— Թիրէ 79էն 80։—Այտըն 83էն 84։— Ֆոչա 86էն 87—Իրսքարա 2 12էն 2 17։— Միաբէթ այս շաբաթ Եէրլի ծախուեցաւ 60էն 65։— Սուսամ 77էն 78։

ԹՈՒՋ։— Վերջի օրերս միսրինակ տեղացած անձրևներուն պատճառաւ գիները զգալի տարբերութիւն մը ըրին։ մինչև այսօր եկաւ 33,200 բեռ։ Էքսթրա ծախուեցաւ 250 ղրշ։ Էլէմէ 140էն 180։— Հասարակ 85էն 195։

ԱՖԻՕՆ։— Այս ապրանքը գնողները ընտրել ուզելնուն պատճառաւ շատ դործ չեղաւ, միայն 116 կողով ծախուեցաւ։ մինչև այսօր եկած ապրանքը 1605 կողով է, որու համապատասխանող անցեալ տարուան թիւն դ 2133։ — 9 հատ հին Գարահիսար գին 106։— 60 հատ ատէթ 100։— 24 հատ չուլ 108։ — 4 հատ ատէթ ընտիր 104 — 19 հատ չըքընթը 85էն 67։ Հրապարակը թոյլ է

ԲՈՒՐԴ։ — Ամէն մը ի վեր գործ չըլլալէն վերջը այս շաբաթ 600 կենդինար ծախուեցաւ։ Քոնեա 350 ղրշ և Պուլատուր 545 ղրշ։

ՃԷՀԷՐԻ։— Այս ապրանքը թէպէտ շատ կուզուի կոր բայց հրապարակին վրայ ապրանք չգտնուելուն համար դործ չեղաւ 18 ղրշ վճարող կայ։

ԽԱՇԽԱՇ։ — Եկածը կը ծախսուի 73 վարայէն աւելի առնող չեղաւ։

ԳԱՐԻ։— Գիները տարբերութիւն մը չըրին։

ՅՈՐԵՆ։— Օրէ օր գիները կիջնալու վրայ են այս շաբաթ 1 ղրշ աւելի վար ծախուեցաւ։

ԲԱԼԱՄՈՒՏ։— 4800կենդինար ծախուեցաւ 71էն 105 ղրշի տեսածին համեմատ։

ԲԱԿԼԱ։— Այս ապրանքը աւելի շատ բանուած է 250,000 հօխա ծախուեցաւ 36,50էն 37 50 վարայի հօխան։

ԱՐՇԱԼՈՅՍԸ ձեռքէ կը ծախուի հետեւեալ տեղերը,

1. Բէշիտիէ ճատտէսի ծխավաճառ Պ. Սրապէս Ոսկանեանի քով։

2. Քարափին վրայ Դարչը-եագայի նաւամատոյցին դէմ; ծխավաճառ Պ. Կիրակոսին քով։

3. Քարափին վրայ ծխավաճառ Պետրոսի քով։

Հատը 3 մէթալիք։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Փոխանակագիր	Կ. Պոլսոյ վրայ		124,75—
»	Լոնտրա Եէրէք	ամսուան	135,25—136,25
»	» »	օրուան	136,75—137,50
»	Ֆրանք	» ամսուան	214,25—216,
»	» »	օրուան	216,25—218,25
»	Ֆիորին	» ամսուան	448,50—452,50
»	» »	օրուան	454—457

	քամիս	թարիֆա	ողջ
Արծաթ մէճիտիէ	23,15	25,05	20
Ոսկի օսմանեան	125,	135,26	107,99
Սթերլին	137,	148,25	118,36
Ոսկի դաղդիական	109,50	118,49	94,60
Վեցնոց	101		
Հինգնոց	—		
Մէթալիք	63,		
Թղթադրամ	1000		

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Պ. Յ. Պէրպէրեան պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան որ թէ տախտակի և թէ մետաղներու վրայ ամեն տեսակ ՓՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ընելու պատրաստ է աժան դիներով։

Կը տպէ նաև ԱՑՑԵՏՈՄՍԵՐ, հարսանեաց, յուղարկաւորութեան հանդէսի և ՀՐԱՒԻՐԱԳՐԵՐ, թէ մեծ և թէ փոքր ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ԸՆԿԱՎԱԳԻՐ, ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ, նամակի ՎԵՐՆԱԳՐԵՐ և այլն։

Կը շինէ նաև պատերու վրայ զանազան նկարներ, և խանութներու վրայ կախուած նշանաբաններ և ապակիներու վրայ զանազան տեսակ գրերով անուններ եւայլն։

Պէտք ունեցողը կրնայ դիմել Սէվրի Խան, վերի յարկ թիւ 17 Լրագրոյս սենեակը։

ՊԱՇՏՕՆԱՏՈՒՆՔ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆՑ

ՀՐԴԵՀԻ

QUEEN

INSURANCE COMPANY

ԹԱԳՈՒՀԻ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՎԼԲՈՒԼԻ ԵՒ ԼՈՆՏՈՆԻ

Դրամագլուխ 2,000,000 Անգլ. ոսկի

ԾՈՎՈՒ

RELIANCE

MARINE INS. Co. Ld.

ԾՈՎԱՅԻՆ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԼԻՎԼԲՈՒԼԻ

Դրամագլուխ 400,000 Անգլ. ոսկի

Այն ընկերութիւնք Փոքր Ասիոյ գլխաւոր քաղաքաց Քարամանիոյ Սուրիայի, Արշիպելեան կղզեաց, Բուսմելիի և Յունաստանի մէջ ճիւղեր հաստատած են։

Կեդրոնական Պաշտօնատուն

Ֆրանկայ թաղ Քոչենօբուլոյի Ֆէրիսանէն վերի յարկը թիւ 2 և 3

Ընդհանուր գործակալ

ՅՕՆ Ա. Ա. ԿՈՒ

ԴՐԱՄԵՆԵԱԿ

Բէշիմլիճիլար պաշի Սէֆէրեան խան վերի յարկը թիւ 3 մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել ընկերութեան փոխ գործակալ Յ. Կ. Հիւսնեանի վերջեալ խանին քով Եսայեաններուն մոդաղան։

LONDON & LANCASHIRE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՈՍԿԻ 1,852,000

ԴՐԱՄԱԳ. ՊԱՀԵՍՏԻ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 232,918

ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

ՏՊԱՐԱՆ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Այն ընկերութիւնը որ հաստատուած է 1862ին կապահովէ միմիայն հրդեհի վտանգներու դէմ։

Հասարակաց շէնքերու համար 0/0 20 զեղչ կըլլայ։

Ընդհանուր գործակալք և փոխանորդք Զմիւռնիոյ և Վիլայէթին միւս քաղաքաց համար։

ՖՐԱՆԿԵԱ և ԶԱՄԱՔՕՐՈՒԼՕ

FRANGHIA et ZAMACOPOULO

Գրասենեակ Եուվան օղլու խան թիւ 3 Այի-Եօրկիի մօտ։

Ապահովուիլ ուզողը կրնայ դիմել նաև Բուպկիէ Պէտէսթէն Յ. Դերձակեան եղբարց գրասենեակը։

THE

COMMERCIAL UNION

ԳՕՄԷՐՍԻԱԼ ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,500,000 ՍԹԷՐԼԻՆ ՈՍԿԻ

Այս Ընկերութիւնը հրդեհի դէմ կ'ապահովէ Իզմիրի և շրջակայ գիւղերուն մէջ, շէնքեր, կահկարասիներ, ապրանքներ, կաբուածներ, գործարաններ եւայլն։

ԳՕՄԷՐՍԻԱԼ ԻՒՆԻՕՆԸ միւս բոլոր ընկերութեանց տուած առաւելութիւնները կուտայ իրեն ապահովուողներուն։

Վճարելիք տուրքերը մանաւոր պայմանագրութիւնով մը այս քաղաքս դտնուող միւս անգլիական ընկերութեանց վճարած տուրքերուն հաւասար են։

Վարը առորագրողները արտօնութիւն ունին այս տեղ Ընկերութեան դէմ որևէ դանգատի դոհութիւն տալու։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

RALPH et JOHN GOUT

ՌԱԼՖ և ՅՕՆ ԿՈՒ